

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Соломніков Іван Володимирович

УДК: 338.47:656.2

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
(ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ)**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Українському державному університеті залізничного транспорту Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор
Дикань Володимир Леонідович,
Український державний університет
залізничного транспорту, завідувач
кафедри економіки та управління
виробничим і комерційним бізнесом.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Шинкаренко Володимир Григорович,
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет, професор кафедри
управління та адміністрування;

доктор економічних наук, доцент
Яновська Вікторія Павлівна,
Державний університет інфраструктури
транспорту, завідувач кафедри
економіки, маркетингу та бізнес-
адміністрування.

Захист відбудеться «03» липня 2018 р. о 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.820.05 в Українському державному університеті залізничного транспорту за адресою: 61050, м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, ауд. 3.501.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Українського державного університету залізничного транспорту за адресою: 61050, м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, ауд. 2.209 та на сайті Українського державного університету залізничного транспорту: <http://kart.edu.ua>.

Автореферат розісланий «31» травня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Чорнобровка

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основним завданням підприємств залізничного транспорту є забезпечення потреб економіки та населення в перевезеннях. Однак сучасний техніко-технологічний рівень підприємств залізничного транспорту характеризується високим рівнем зносу основних фондів, який складає понад 90 %, при цьому активної частини (рухомого складу) понад 95 %. Строк служби 88,1 % електровозів і 87,9 % тепловозів інвентарного парку ПАТ «Українська залізниця» перевищує 26 років, фізичний рівень зносу вантажних магістральних тепловозів наближається до 100 %. Значна частина рухомого складу експлуатується за межами встановленого нормативного строку служби. Через граничну зношеність і низьку продуктивність пасажирського рухомого складу майже вичерпано резерви провізних спроможностей у пасажирських перевезеннях. Пропускна спроможність окремих дільниць і напрямків залізниць знаходиться на критичній межі. На сьогодні більше 800 км залізничної колії потребує модернізації. А у зв'язку з неможливістю виконання ремонтних робіт і робіт з модернізації колії в повному обсязі кожного року майже на 30 % зростає кілометраж вітчизняних залізничних магістралей, які потребують негайного ремонту. Неприйняття дієвих заходів щодо оновлення основних фондів підприємств залізничного транспорту, забезпечення належного рівня техніко-технологічного розвитку призводить до надання неякісних послуг з перевезень і, як наслідок, втрати конкурентних позицій на ринку транспортних послуг.

У світлі сказаного особливої актуальності набуває вирішення проблеми забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, що дозволить їм перейти на новий технологічний рівень, нарощувати конкурентні переваги та впроваджувати інноваційно-технологічні зміни в залізничній галузі.

Проблемам техніко-технологічного розвитку підприємств, зокрема залізничного транспорту, технологічному переоснащенню, забезпеченню ефективності функціонування підприємств, організаційно-економічним засадам управління техніко-технологічним розвитком присвячено багато робіт вітчизняних науковців: В.Г. Василькова, М.Ю. Глізнуца, В.Л. Диканя, О.Я. Дмитрука, Н.С. Краснокутської, О.М. Кушніренко, Л.Г. Олійник, О.С. Передерєвої, Й.М. Петровича, І.В. Токмакової, О.Г. Шевлюги, В.Г. Шинкаренка, О. В. Шраменко, В.П. Яновської та інших.

Теоретико-прикладні основи інноваційно-інвестиційного розвитку транспортних підприємств закладено в працях вітчизняних і зарубіжних вчених і практиків: О.В. Андрєєвої, Ю.С. Бараша, В.П. Яновської, О.Г. Дейнеки, В.В. Дикань, В.Л. Диканя, О.В. Дикань, І.А. Дмитрієва, О.О. Євсєєвої, Г.Д. Ейтутіса, І.Ю. Зайцевої, О.І. Зоріної, Л.Л. Калініченко, О.Г. Кірдіної, В.В. Компанієць, О.М. Криворучко, В.І. Пасічника, Л.О. Позднякової, Є.М. Сича, Н.В. Сороки, В.П. Третьак, Л.О. Української, О.М. Чупир, Ю.М. Цветова тощо. Дослідження процесів відтворення основних фондів підприємств залізничного

транспорту знайшло відображення в наукових роботах О.М. Гненного, М.А. Демченка, О.В. Кравчука, С.П. Міщенко, Є.М. Талавіри та інших.

Відаючи належне науковій і практичній значущості праць названих учених, слід зазначити, що поряд із значною кількістю пропозицій і розробок щодо розвитку підприємств залізничного транспорту існує потреба в удосконаленні теоретичних основ техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, розробленні моделі техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, формуванні механізму та організаційного інструментарію забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, що і обумовило вибір теми дисертаційної роботи, визначило мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є ініціативною та виконана відповідно до основних положень Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року (затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 603), Стратегічного плану розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року (затверджено наказом Міністерства інфраструктури України від 21 грудня 2015 р. № 547), Комплексної програми оновлення залізничного рухомого складу на 2008-2020 роки (затверджено наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 14 жовтня 2008 р. № 1259).

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність постановки та вирішення основних завдань:

- розкрити теоретичні основи техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, проаналізувати техніко-технологічний стан підприємств залізничного транспорту;
- запропонувати модель техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту;
- розробити інноваційно-інвестиційну концепцію техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту;
- удосконалити компонентну структуру інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту;
- розробити методичний підхід до оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту;
- сформувати підхід до забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту;
- визначити організаційні засади інноваційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту; обґрунтувати доцільність і розробити механізм функціонування Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій;
- розкрити механізм інвестиційного забезпечення техніко-технологічного

розвитку підприємств залізничного транспорту.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні положення забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Методи дослідження. Досягнення визначеної мети і вирішення поставлених у дисертаційній роботі завдань засновані на використанні системи загальнонаукових методів і прийомів дослідження: *морфологічного аналізу* – для уточнення сутності понять «техніко-технологічний розвиток», «інноваційно-інвестиційний потенціал»; *фінансово-економічного і статистичного аналізу* – для визначення техніко-технологічного стану підприємств залізничного транспорту; *логіко-аналітичного аналізу* – для розроблення концептуальних положень техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту, підходу до інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту; *експертного і розрахунково-аналітичного аналізу* – для оцінки рівня інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту; *логіко-діалектичного аналізу* – для розкриття механізму забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, розроблення організаційних засад інноваційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту; *графічного аналізу* – для наочного подання статистичного матеріалу та схематичного зображення теоретичних і практичних положень дисертації; *абстрактно-логічного аналізу* – для узагальнення, формулювання висновків і рекомендацій.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні акти, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики України, звітні дані Державної адміністрації залізничного транспорту України, результати наукових досліджень, матеріали науково-практичних конференцій, публікації зарубіжних і вітчизняних авторів та інші джерела.

Наукова новизна отриманих результатів. Найбільш важливі результати дослідження, що містять елементи наукової новизни, полягають у такому:

удосконалено:

- теоретичні основи техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, які, на відміну від існуючих, враховують принцип граничної корисності факторів зростання, який полягає в становленні ефективного поєднання технічних, технологічних, управлінських, інституційних, соціальних інновацій, економічної доцільності їх впровадження, соціальної цінності та підприємницького потенціалу, що дозволило визначити поняття «техніко-технологічний розвиток підприємств залізничного транспорту» як безперервний цілеспрямований процес підвищення технологічного рівня підприємства шляхом ефективного використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, а саме впровадження технічних, технологічних, соціальних, управлінських та інституційних інновацій в усі підсистеми підприємства, відтворення основних

фондів, використання прогресивних технологічних процесів і нових методів управління з метою забезпечення безпеки перевезень, ефективності виробничої діяльності підприємств залізничного транспорту, нарощення конкурентних переваг на ринку транспортних послуг;

- компонентну структуру інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту, яка, на відміну від існуючих, базується на виділенні підсистем потенціалу відповідно до етапів створення та впровадження інновацій і включає такі складові: забезпечення процесу створення та розроблення інноваційного продукту (ресурсний, інвестиційний, управлінський потенціали), розроблення інноваційного продукту (інтелектуально-інформаційний, науково-інноваційний, кадровий потенціали), виробництво інноваційного продукту (виробничий потенціал), впровадження та реалізація інноваційного продукту (маркетинговий потенціал). Це дозволить сформулювати механізм розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємствах залізничного транспорту;

- підхід до забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, який на відміну від відомих, включає підсистеми: цільова (у межах якої визначено стратегічну мету, завдання, принципи та критерії забезпечення), основна (до складу якої входять інноваційна, виробнича, інвестиційна компоненти), підтримуюча (у межах якої виділено інформаційну, управлінську компоненти). Встановлено взаємозв'язки, межі взаємодії і зобов'язання учасників інтеграційних процесів реалізації науково-дослідної та інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств залізничного транспорту. Це дозволить організувати раціональне ресурсне забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту;

набули подальшого розвитку:

- модель техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, яка, на відміну від існуючих, ґрунтується на встановленні ефективної взаємодії технічних, технологічних, управлінських, інституційних і соціальних інновацій, виділенні стратегічних пріоритетів, складових техніко-технологічного розвитку, встановленні та розвитку взаємозв'язків і кооперації з науково-дослідними організаціями, що забезпечить економічну доцільність і соціальну цінність техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту. Дана модель дозволить досягти необхідного рівня техніко-технологічного розвитку;

- концептуальні положення техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту, в яких, на відміну від існуючих, виділенні стратегічні цілі і завдання відповідно до бізнес-вертикалей ПАТ «Українська залізниця», визначенні правові, організаційно-управлінські, соціально-культурні та інноваційно-інвестиційні інструменти техніко-технологічного оновлення (інноваційно-інвестиційний потенціал підприємств, інтеграційні зв'язки між профільними науковими, науково-виробничими установами та підприємствами, трансферт інновацій у технологічний процес, Інжиніринго-маркетинговий центр інноваційних технологій), що забезпечує формування комплексу заходів техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту;

- методичний підхід до комплексної оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту, який, на відміну від існуючих, полягає у визначенні інтегральних показників підсистем інноваційно-інвестиційного потенціалу та їхніх складових, що дозволить провести оцінку по складовим потенціалу на кожному етапі створення та впровадження інновацій і розробити ефективний механізм активізації інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту;

- організаційні засади інноваційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, які, на відміну від відомих, ґрунтуються на створенні Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій залізничного транспорту. Визначено механізм функціонування центру, його організаційно-функціональну структуру та встановлено схему взаємодії з підприємствами залізничного транспорту. Це дозволить активізувати і підвищити ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств залізничного транспорту і трансферту інноваційних технологій;

- механізм інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, який базується на єдності процесного, ресурсного та системного підходів, формуванні інвестиційного фонду розвитку ПАТ «Українська залізниця», визначенні процедури фінансової взаємодії суб'єктів механізму, алгоритму інвестування, що дозволить розробити схему інвестиційного забезпечення інноваційних проектів техніко-технологічного розвитку як підприємств, так і залізничного транспорту в цілому.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовані в дисертації теоретико-методичні підходи та практичні рекомендації можуть бути використані у процесі розроблення стратегії забезпечення розвитку ПАТ «Українська залізниця», його підприємств і реалізації політики інноваційно-технологічної модернізації залізничного транспорту України.

Найважливіші положення дисертаційного дослідження використані в практичній діяльності підприємств залізничного транспорту, зокрема елементи моделі техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, яка ґрунтується на застосуванні принципу граничної корисності факторів розвитку та інноваційної спрямованості підприємств, виділенні стратегічних пріоритетів, складових техніко-технологічного розвитку, застосуванні інноваційно-інвестиційного підходу, визначенні інноваційно-інвестиційних інструментів техніко-технологічного розвитку підприємств, впроваджено в діяльність філії «Дарницький вагоноремонтний завод» ПАТ «Українська залізниця» (акт впровадження № 1678 від 13.11.17 р.), організаційні засади інноваційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту впроваджено в діяльність філії «Панютинський вагоноремонтний завод» ПАТ «Українська залізниця» (акт впровадження № 2/12 від 05.12.17 р.), механізм інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту впроваджено в діяльність виробничого підрозділу «Куп'янська дирекція залізничних перевезень» регіональної філії «Південна

залізниця» ПАТ «Українська залізниця» (акт впровадження № ДН-5-01-36-2214/1 від 10.01.18 р.).

Методичні розробки, запропоновані в дисертації, використовуються в навчальному процесі Інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів Українського державного університету залізничного транспорту при викладанні дисциплін «Конкурентоспроможність підприємства», «Потенціал і розвиток підприємства», «Інноваційний розвиток підприємства», «Управління проектами» і виконанні випускних робіт магістрів, що підтверджується актом впровадження від 23.11.17 р.

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, отримані в дисертаційній роботі та винесені на захист, здобуто особисто автором і відображено в наукових публікаціях. З наукових праць, опублікованих у співавторстві [2, 3, 6], у дисертації використано лише ті положення, ідеї та висновки, які є результатом самостійної роботи автора.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження пройшли апробацію на 4 Міжнародних та 2 Всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Науково-методичні та прикладні засади ефективного функціонування та розвитку підприємств» (Дніпропетровськ, 2016 р.), «Проблеми економіки транспорту» (Дніпропетровськ, 2016 р.), «Міжнародні транспортні коридори та корпоративна логістика» (Харків, 2016 р.), «Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах господарювання» (Харків, 2016 р.), «Проблеми економіки транспорту» (Дніпро, 2017 р.), «Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика» (Харків, 2017 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 16 наукових праць, серед яких 1 колективна монографія, 9 статей у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, і 6 матеріалів і тез доповідей на науково-практичних конференціях. Загальний обсяг наукових праць складає 5,59 ум. друк. арк., з яких особисто здобувачеві належить 5,29 ум. друк. арк.

Обсяг і структура роботи. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 282 сторінок, у т. ч. основний текст займає 170 сторінку. Матеріали дисертації проілюстровано 32 рисунками, 15 таблицями та містять 6 додатків. Список використаних джерел налічує 261 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, сформульовано мету і завдання, визначено об'єкт, предмет, методи дослідження, охарактеризовано наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів і наведено дані щодо їх апробації та публікацій.

У розділі 1 «Теоретичні аспекти техніко-технологічного розвитку

підприємств залізничного транспорту» удосконалено теоретичні основи техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, проаналізовано їх техніко-технологічний стан, розкрито підхід до техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

В умовах загострення конкуренції на ринку транспортних послуг залізничний транспорт втрачає свої конкурентні позиції. Основними причинами цього є використання неефективного механізму відтворення основних виробничих фондів, відсутність інноваційних технологій і зразків рухомого складу. Реалізацію завдань і місії залізничного транспорту, а саме забезпечення потреб в перевезеннях вантажів і пасажирів в умовах розвитку економіки України при дотриманні високих стандартів якості в обслуговуванні споживачів, необхідно здійснити на основі забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, впровадження новітніх технологій, розвитку їх науково-технологічної бази.

Дослідження теоретичних основ техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту і систематизація трактувань сутності поняття «техніко-технологічний розвиток» дозволили виділити такі сутнісно-змістовні ознаки техніко-технологічного розвитку: безперервний процес; впровадження технологічних і технічних інновацій; вплив на техніко-технологічну базу підприємства; спрямованість на підвищення рівня технологічного укладу підприємства. Основними принципами техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту визначено принципи граничної корисності факторів зростання та інноваційної спрямованості підприємств залізничного транспорту, що базується на ефективному поєднанні технічних, технологічних, управлінських, соціальних, інституційних інновацій, економічної доцільності, соціальної цінності й підприємницького потенціалу. Це дозволило визначити техніко-технологічний розвиток підприємств залізничного транспорту як безперервний цілеспрямований процес підвищення технологічного рівня підприємства на основі ефективного використання інноваційно-інвестиційного потенціалу шляхом впровадження технічних, технологічних, соціальних, управлінських та інституційних інновацій в усі підсистеми підприємства, відтворення основних фондів, використання прогресивних технологічних процесів і нових методів управління з метою забезпечення безпеки перевезень, виробничої діяльності підприємств залізничного транспорту.

Розроблено модель техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, де виділено його стратегічні напрямки, встановлено складові техніко-технологічного розвитку, пріоритети розвитку науково-дослідної та інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств залізничного транспорту, що дозволяє поєднати в єдину науково-технічну політику проекти і заходи техніко-технологічного розвитку та сприятиме підвищенню ефективності функціонування залізничного транспорту, його спроможності забезпечити реалізацію своїх основних функцій (рис. 1.).

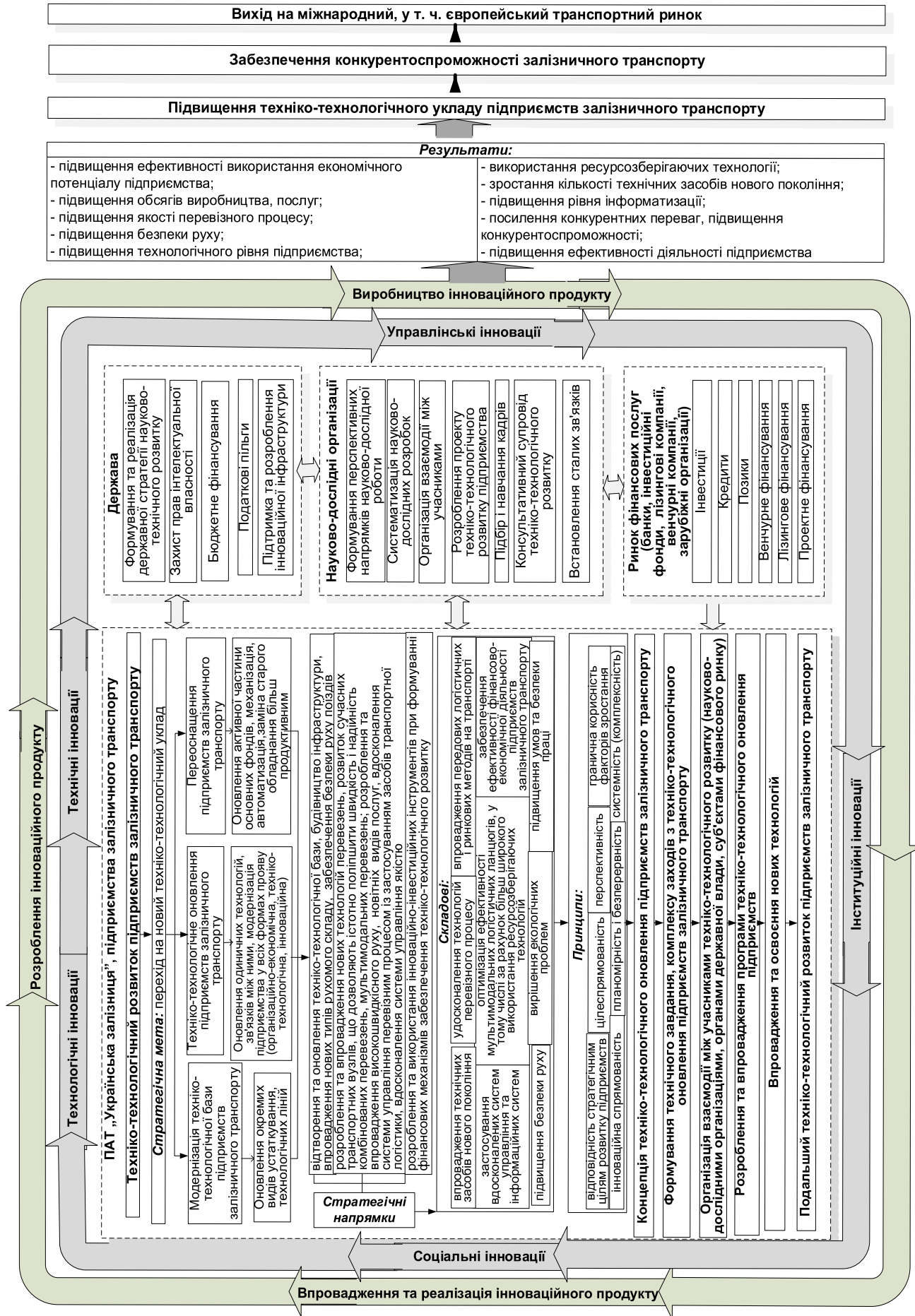

Рис. 1. Модель техніко-технологічного розвитку залізничного транспорту

У якості пріоритетних, стратегічних напрямків техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту виділено напрями, пов'язані з техніко-технологічною базою підприємства; напрями з удосконаленням технологій, що сприяють наданню послуг перевезень; напрями, пов'язані з фінансовим забезпеченням.

Визначено, що основою техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту є технічні, технологічні, соціальні, інституційні та управлінські інновації і активна взаємодія інноваційних та інвестиційних процесів.

У розділі 2 **«Інноваційно-інвестиційний підхід до техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту»** розроблено інноваційно-інвестиційну концепцію техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту, удосконалено понятійний апарат інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту, визначено його складові, запропоновано методичний підхід до оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту.

Розглянуто існуючі підходи до формування концепцій техніко-технологічного розвитку, визначено, що техніко-технологічний розвиток підприємств залізничного транспорту доцільно здійснювати на основі використання внутрішньої системи розвитку. Запропоновано концепцію техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту, яка передбачає впровадження заходів з модернізації системи управління, техніко-технологічного переоснащення, оновлення основних виробничих фондів, вдосконалення організації виробництва та перевезень відповідно до бізнес-вертикалей ПАТ «Українська залізниця» на основі застосування інноваційно-інвестиційного інструментарію. До ключових інноваційно-інвестиційних інструментів техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту автором віднесено інтеграційні зв'язки між профільними науковими, науково-виробничими установами та підприємствами, Інжиніринго-маркетинговий центр інноваційних технологій. Інноваційно-інвестиційну концепцію техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту подано на рис. 2.

Розкрито компонентну структуру інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту, до складу якої входять підсистема забезпечення процесу створення та впровадження інновацій, яка включає ресурсний, інвестиційний, управлінський потенціали; підсистема «Розроблення інноваційного продукту», яка включає інтелектуально-інформаційний, науково-інноваційний, кадровий потенціали; підсистема «Виробництва інноваційного продукту», яка включає виробничий потенціал, і підсистема «Впровадження та реалізації інноваційного продукту», що включає маркетинговий потенціал (рис. 3).

Інноваційно-інвестиційний потенціал підприємств залізничного транспорту запропоновано використовувати як один із ключових інструментів техніко-технологічного розвитку підприємств, інтеграції технічних інновацій у виробництво.

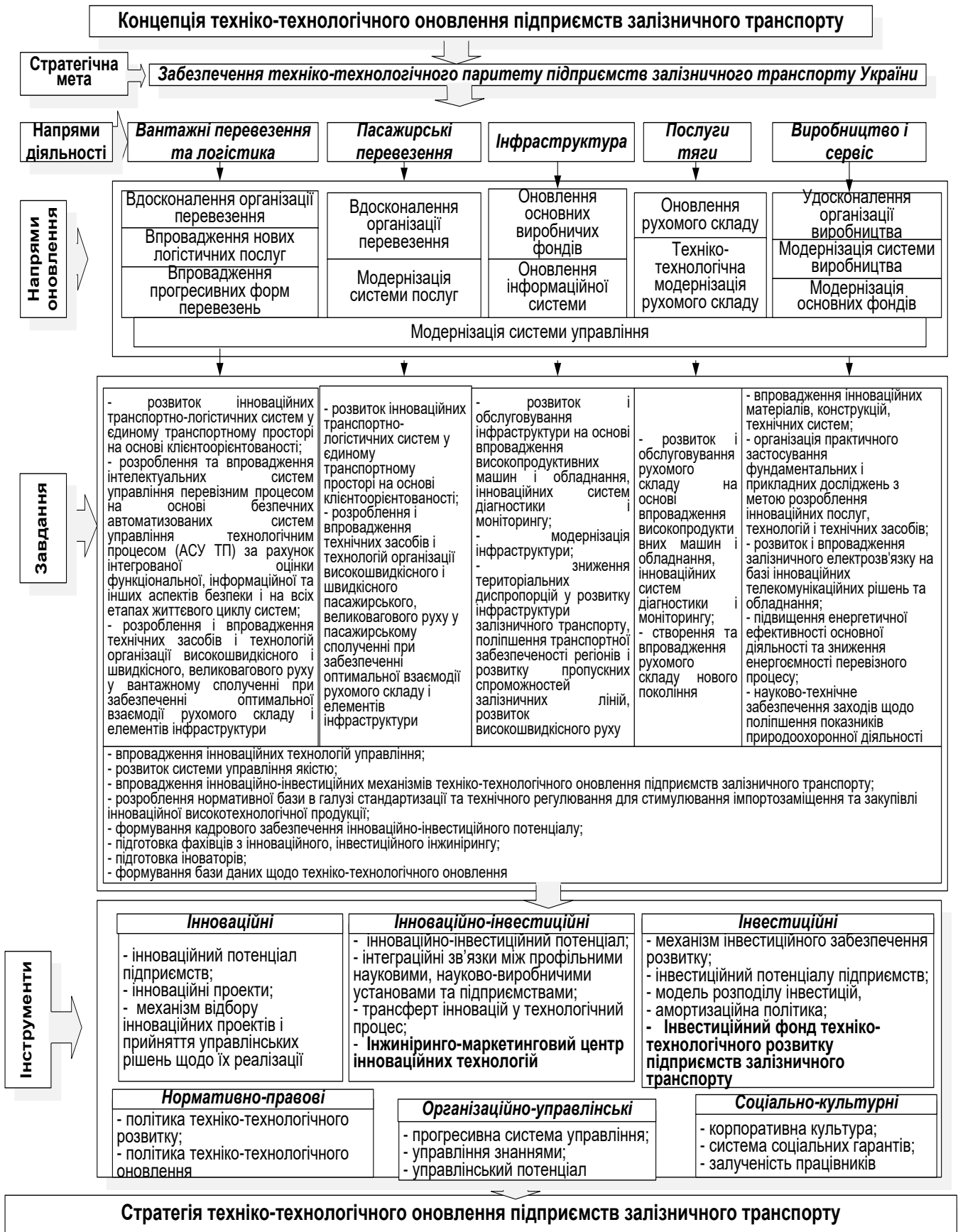

Рис. 2. Концептуальні положення техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту

Рис. 3. Структура інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту відповідно до його етапів створення та впровадження інновацій

Оцінку рівня інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту запропоновано проводити на основі розробленого методичного підходу до комплексної оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту. Підхід базується на визначенні інтегральних показників підсистем інноваційно-інвестиційного потенціалу (організаційно-управлінська, розроблення інноваційного продукту, виробництво інноваційного продукту, впровадження інноваційного продукту) і їхніх складових (ресурсного, інвестиційного, управлінського, інтелектуально-інформаційного, науково-інноваційного, кадрового, виробничого та маркетингового потенціалів), що дозволяє провести оцінку по складових потенціалу на кожному етапі життєвого циклу інновацій і розробити ефективний механізм активізації інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту (рис. 4).

Оцінка рівня інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту (рис. 5) свідчить про наявність можливостей активізації інноваційно-інвестиційного потенціалу та його використання в техніко-технологічному розвитку підприємств залізничного транспорту.

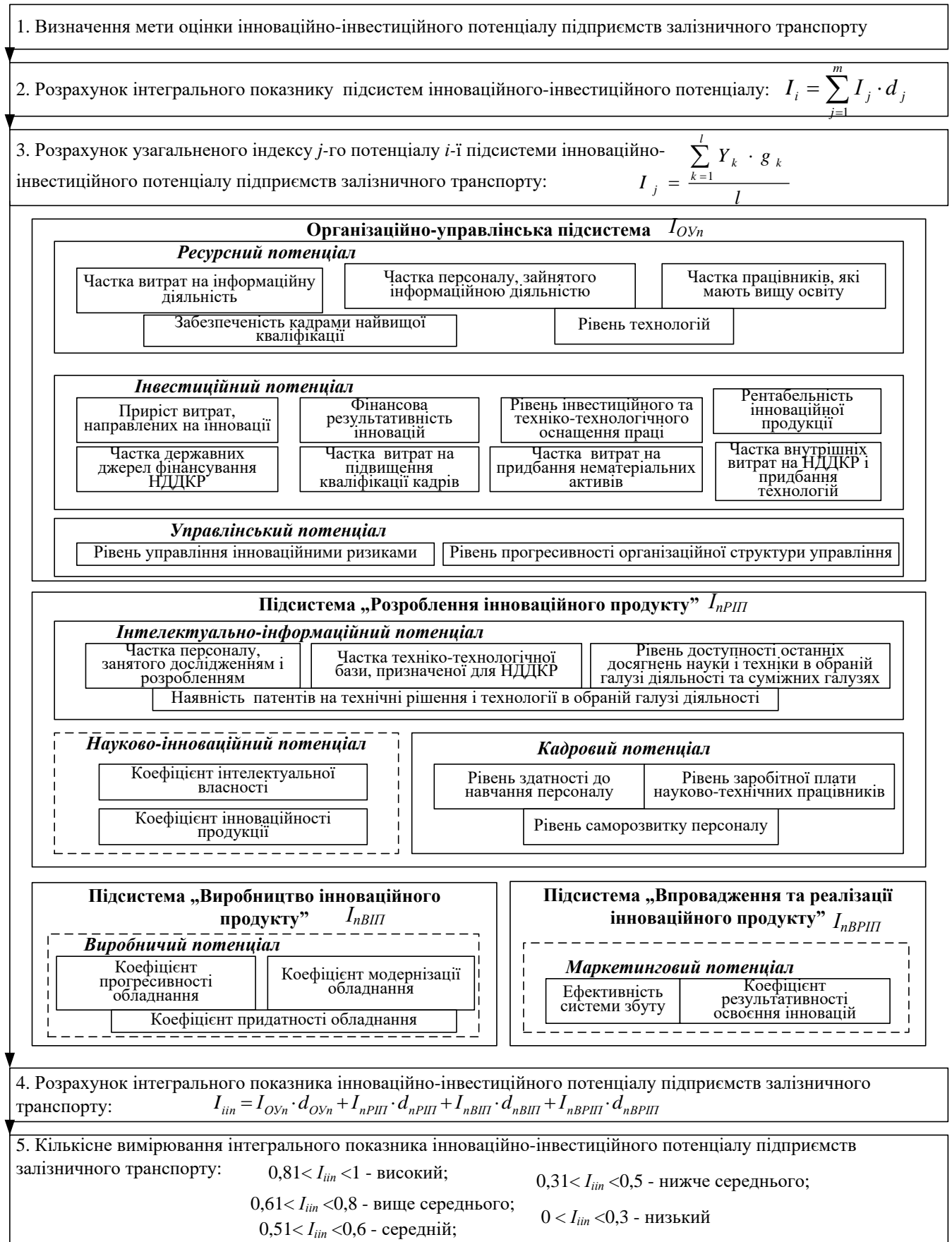

Рис. 4. Послідовність оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту

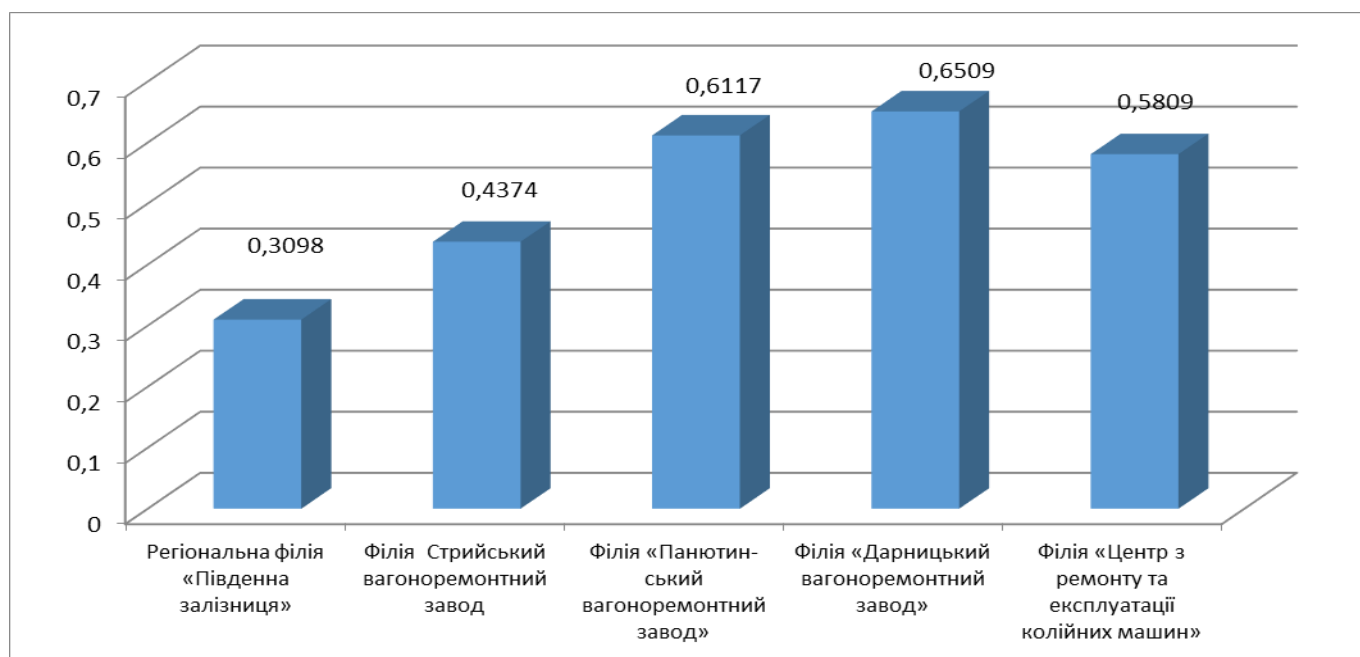

Рис. 5. Інноваційно-інвестиційний потенціал підприємств залізничного транспорту

У розділі 3 «**Організаційно-економічні інструменти забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту**» сформовано підхід до забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, розкрито організаційні засади інноваційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, обґрунтовано доцільність і механізм функціонування Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій, розкрито механізм інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Техніко-технологічний стан підприємств залізничного транспорту вимагає комплексного техніко-технологічного розвитку підприємств на основі активізації інноваційно-інвестиційних процесів на підприємстві, підвищення ефективності використання інноваційно-інвестиційного потенціалу. У сучасних умовах спостерігається недостатність інвестиційних ресурсів, спрямованих на інноваційну діяльність, оновлення та розвиток техніко-технологічної бази підприємств, удосконалення технологій перевезень і надання послуг. Запропоновано підхід до забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, який є складовою системи управління розвитком ПАТ «Українська залізниця» та являє собою сукупність способів управління взаємодії суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств залізничного транспорту, які визначаються функціями, принципами, формами та методами організації процесу інноваційної, інвестиційної діяльності, спрямованими на техніко-технологічний розвиток підприємств з подальшим підвищенням їх техніко-технологічного рівня (рис. 6).

Механізм забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту включає цільову, інноваційну, виробничу, інвестиційну, інформаційну та управлінську підсистеми забезпечення і являє собою сукупність

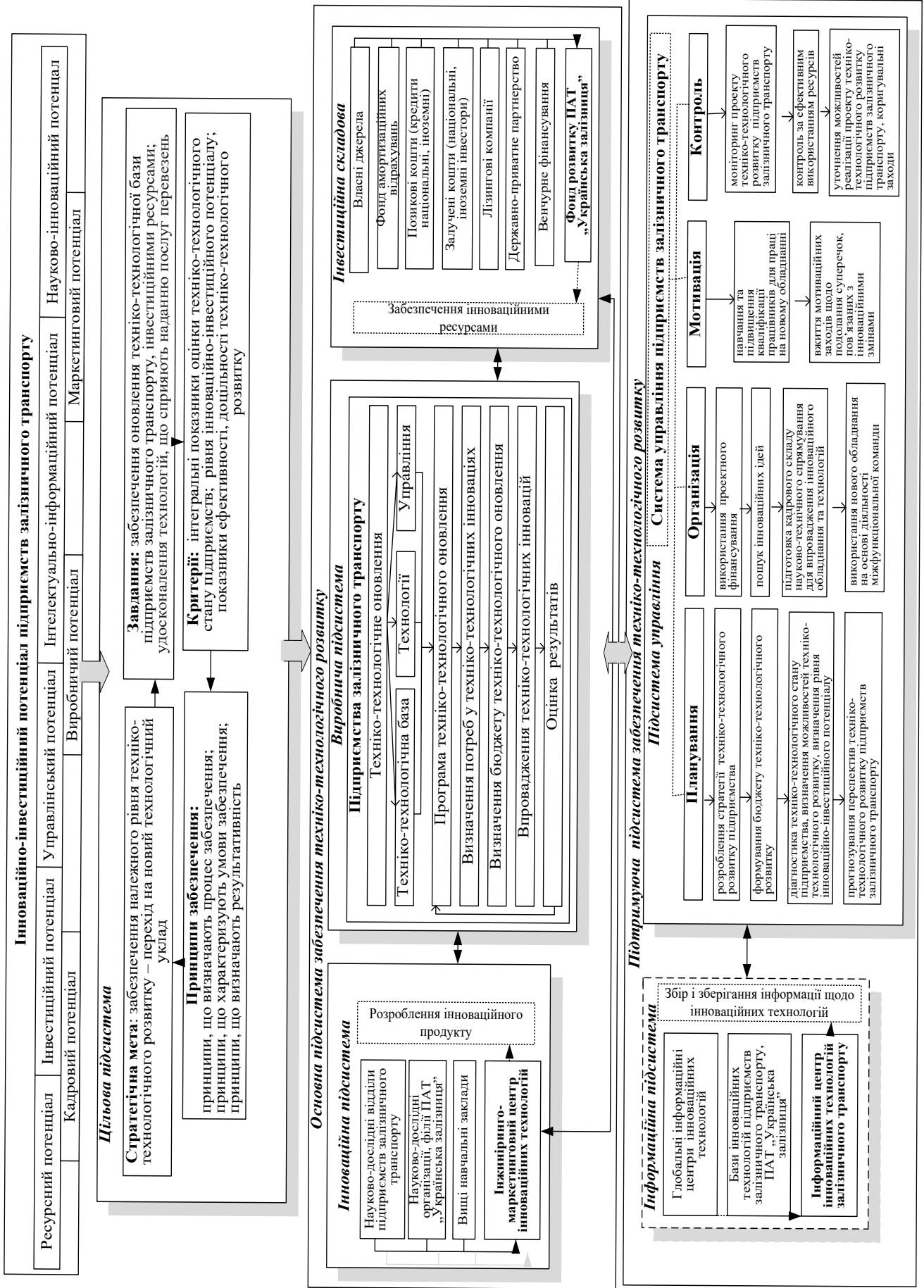

Рис. 6. Складові механізми забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту

економічних, правових, управлінських відносин учасників техніко-технологічного розвитку, які визначають межі взаємодії, умови руху ресурсів (інвестиційних, матеріальних, інформаційних, кадрових), зобов'язань учасників щодо розроблення та трансферу техніко-технологічних інновацій.

Забезпечення трансферу технологій запропоновано здійснювати на основі впровадження інжинірингу. Впровадження інжинірингу на ПАТ «Українська залізниця» та підприємствах залізничного транспорту дозволить активізувати інноваційну та інвестиційну діяльність підприємств, створити ефективний механізм розвитку їх інноваційно-інвестиційного потенціалу. Крім того, забезпечення підприємств залізничного транспорту інноваційними технологіями, належним рівнем техніко-технологічного розвитку, оновлення підприємств запропоновано здійснювати шляхом формування Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій (ІМЦІТ), який є інноваційним підприємством і повинен входити до складу ПАТ «Українська залізниця». Основними сферами діяльності центру є розроблення на замовлення регіональних філій ПАТ «Українська залізниця», підприємств залізничного транспорту і промислових підприємств транспортного машинобудування оригінальних технологій, обладнання та інноваційних продуктів на основі наявної технологічної бази (базової технології), модернізація підприємств, надання технологічних, інформаційних, консультативних та інших послуг з забезпечення інноваційно-інвестиційної та господарської діяльності, комерціалізація результатів їхньої науково-технічної діяльності та післяпродажний супровід інноваційних технологій і продуктів. Механізм функціонування Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій представлено на рис. 7.

Рис.7. Механізм функціонування Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій

Інжиніринго-маркетинговий центр інноваційних технологій об'єднує в собі інтелектуальний, інноваційний потенціали підприємств залізничного транспорту, зайнятих в науковій діяльності, профільні вищі навчальні заклади, науково-дослідні та науково-виробничі підприємства транспортного машинобудування, промислових підприємств суміжних галузей, виробничий потенціал підприємств залізничного транспорту, що входять до складу ПАТ «Українська залізниця», вагонобудівних підприємств та промислових підприємств залізничного транспорту.

Технологічним, науковим, дослідницьким ядром інжинірингового центру повинні стати ресурсні центри та лабораторії, які в загальній сукупності сформують мережу центрів колективного користування унікальними науковими розробками, обладнанням. Це база, яка визначає інженерні можливості центру, спектр інжинірингових послуг, спрямованих на розробку рішень, які центр надає в процесі виконання інжинірингових замовлень, проектів, завдань (рис. 8).

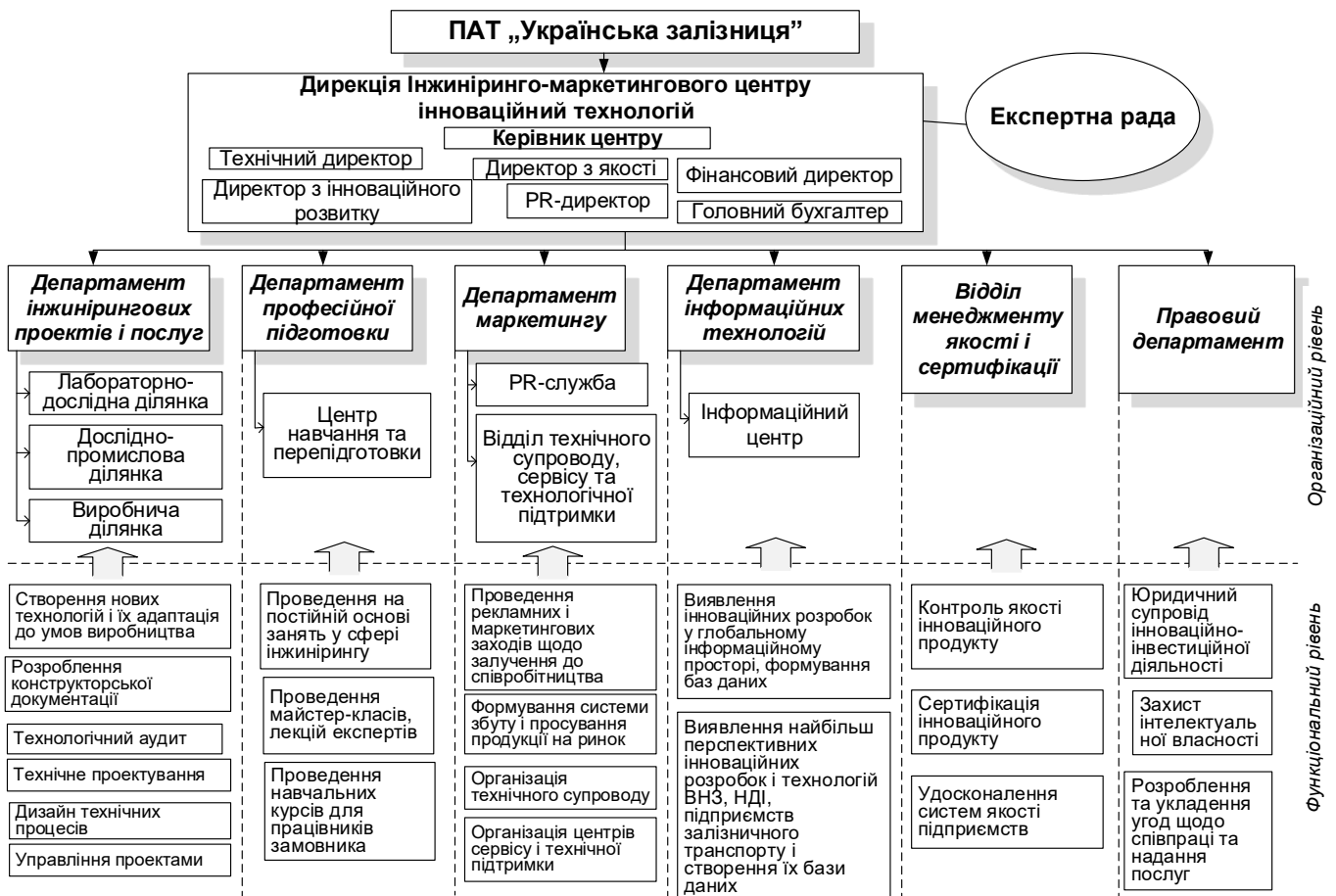

Рис. 8. Організаційно-функціональна структура Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій ПАТ „Українська залізниця”

Механізм інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту запропоновано розглядати в єдності процесного, ресурсного та системного підходів і визначено як специфічну сукупність ресурсів, станів і процесів, що визначають порядок узгодження фінансово-економічних та інституційних відносин з приводу формування і

використання інвестиційних ресурсів з метою досягнення безперервності інноваційних циклів, за допомогою формування збалансованої системи задоволення потреб в інвестиціях інноваційно-активних підприємств залізничного транспорту. У структурі механізму інвестиційного забезпечення інноваційних процесів містяться дві бази: функціональна та інституційна. Процедура фінансової взаємодії суб'єктів механізму інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку подано на рис. 9.

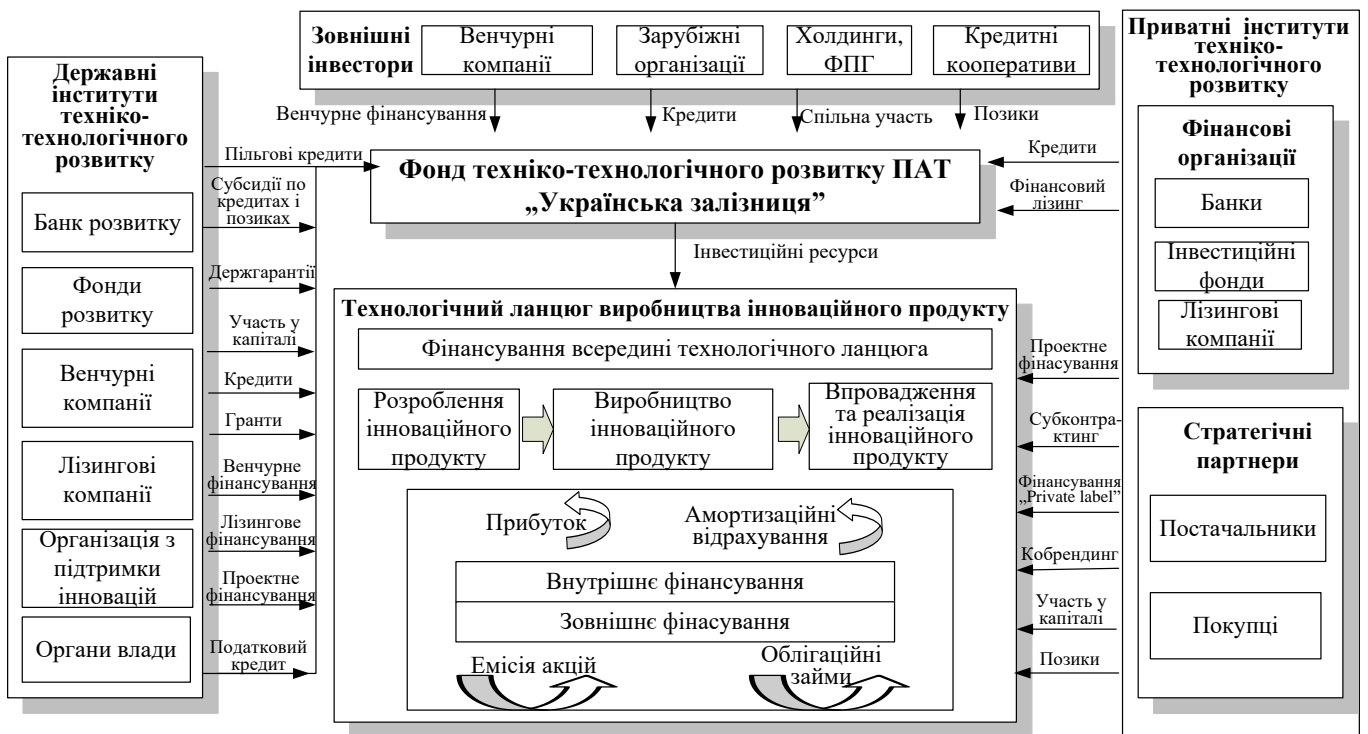

Рис.9. Процедура фінансової взаємодії суб'єктів механізму інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку

Інвестиційне забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, залучення та раціональне використання інвестиційних ресурсів запропоновано здійснювати на основі формування інвестиційного фонду техніко-технологічного розвитку ПАТ «Українська залізниця». Основним завданням зазначеного фонду є накопичення фінансових ресурсів з боку держави, підприємств залізничного транспорту, приватних інвесторів, які на проектній основі будуть направлені на реалізацію інноваційно-інвестиційних проектів техніко-технологічного розвитку як підприємств, так і залізничного транспорту в цілому. Накопичені кошти будуть знаходитися на рахунках фонду та повинні використовуватися за цільовим призначенням з максимальною безпекою та рентабельністю.

Основним органом управління фонду розвитку ПАТ «Українська залізниця» є Рада правління, яка повинна виконувати контроль за діяльністю та фінансовою стабільністю інститутів, дотриманням основної мети його функціонування. До складу Ради доцільно включити представників Міністерства інфраструктури, які

представлятимуть державу, представників ПАТ «Українська залізниця» та провідних фахівців у галузі розвитку транспортної системи.

Важливе місце у функціонуванні інституту інвестування, в системі розподілу інвестицій займає відділ досліджень можливостей підприємств. Основним завданням відділу є визначення потенціалу підприємств в аспекті якісної реалізації інвестиційного проекту, з урахуванням досвіду реалізації попередніх проектів. На основі результатів досліджень відділ проводить попередній відбір проектів.

Процес розподілу інвестицій полягає в оптимізації проектів і обсягів фінансування відповідно до вибраної моделі фінансування. Після оптимізації виконавчий департамент проводить кінцевий відбір проектів, які подаються на розгляд Раді правління. Рада правління, визначивши перелік пріоритетних проектів, вносить у кошторис витрат розмір інвестицій, необхідних для реалізації зазначених проектів.

ВИСНОВКИ

У процесі дисертаційного дослідження були отримані нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують актуальне науково-прикладне завдання щодо забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Результати дослідження є підставою для таких висновків:

1. Дослідження теоретичних основ техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту дозволило виділити в якості базового принципу розвитку граничну корисність факторів зростання, що полягає в становленні ефективного поєднання технічних, технологічних, управлінських, інституційних, соціальних інновацій, економічної доцільності їх впровадження, соціальної цінності та підприємницького потенціалу. Це стало підґрунтям для авторського визначення поняття «техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту», під яким слід розуміти безперервний цілеспрямований процес підвищення технологічного рівня підприємства шляхом ефективного використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, а саме впровадження технічних, технологічних, соціальних, управлінських та інституційних інновацій в усі підсистеми підприємства, відтворення основних фондів, використання прогресивних технологічних процесів і нових методів управління з метою забезпечення безпеки перевезень, ефективності виробничої діяльності підприємств залізничного транспорту, нарощення конкурентних переваг на ринку транспортних послуг.

2. Складові забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту розкриває відповідну модель, де головним принципом визначено граничну корисність зростання, яка передбачає ефективну взаємодію технічних, технологічних, управлінських, інституційних і соціальних інновацій, що дозволило підвищити рівень техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту шляхом їх техніко-технологічного оновлення. Розвиток

взаємозв'язків і кооперації підприємств залізничного транспорту з науково-дослідними організаціями дозволяє поєднати в єдину науково-технічну політику проекти і заходи техніко-технологічного розвитку, забезпечити їх економічну доцільність та соціальну цінність.

3. Розроблення комплексу заходів техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту ґрунтується на врахуванні концептуальних положень, які розкривають виділені стратегічні цілі та завдання техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту відповідно до бізнес-вертикалей ПАТ «Українська залізниця», правові, організаційно-управлінські, соціально-культурні та інноваційно-інвестиційні інструменти.

4. Дослідження наукових позицій щодо змістовної структури інноваційно-інвестиційного потенціалу стало базисом формування компонентної структури інноваційно-інвестиційного потенціалу, в якій виділено основні підсистеми та складові потенціалу відповідно до основних етапів створення та впровадження інновацій. Це дозволило розробити механізм розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств залізничного транспорту.

5. Обґрунтування заходів техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту здійснюється на основі запропонованого методичного підходу до комплексної оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту, який базується на визначенні інтегральних показників підсистем інноваційно-інвестиційного потенціалу та їх складових. Оцінка інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту за його складовими на кожному етапі створення та впровадження інновацій є вагомою складовою механізму активізації інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту.

6. Виявленні особливостей техніко-технологічного розвитку, виділенню цільову, основну, підтримуючу підсистеми забезпечення техніко-технологічного розвитку та встановлено взаємозв'язки, межі взаємодії і зобов'язання учасників інтеграційних процесів реалізації науково-дослідної та інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств залізничного транспорту, що сприяє забезпеченню процесу техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту необхідними матеріальними, інноваційними, технологічними, кадровими та інвестиційними ресурсами.

7. В сучасних умовах господарювання головною ланкою ефективного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту технічними, технологічними, управлінськими, соціальними та інституційними інноваціями стає впровадження інжинірингу та активізація інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту, розвиток інтеграційних зв'язків між науково-дослідними організаціями та підприємствами залізничного транспорту, що запропоновано реалізувати шляхом створення Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій.

8. З метою досягнення безперервності інноваційних циклів і формування раціональної схеми інвестиційного забезпечення інноваційних проектів техніко-

технологічного розвитку як підприємств, так і залізничного транспорту в цілому сформовано механізм інвестиційного забезпечення техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту, який базується на єдності процесного, ресурсного та системного підходів, створенні інвестиційного фонду техніко-технологічного розвитку ПАТ «Українська залізниця», визначенні процедури фінансової взаємодії суб'єктів механізму, алгоритму інвестування, що дозволило визначити порядок узгодження фінансово-економічних та інституційних відносин з приводу формування і використання інвестиційних ресурсів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

- монографія:

1. Соломніков І.В. Сутність поняття та структура інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах функціонування: колективна монографія / І.В. Соломніков // Актуальні проблеми та напрямки розвитку потенціалу соціально-економічних систем в умовах конкуренції; за заг.ред. д-ра екон.наук, проф. Л.Л. Калініченко. – Х.: ФОП Панов А.М., Видав.ТОВ «В справі», 2017. – С. 261 – 272.

– статті в наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, депозитаріїв і пошукових систем:

2. Соломніков І.В. Передумови формування мережі мультимодальних транспортно-логістичних центрів в Україні / О.М. Полякова, І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 34. – С. 217 – 222. *(Особистий внесок: виділено особливості транспортно-логістичних центрів у забезпеченні техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту)*

3. Соломніков І.В. Трудовий потенціал підприємства: сутність, структура, підходи до її формування / Ю.М. Уткіна, І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 41. – С. 223 – 227. *(Особистий внесок: визначено поняття «трудовий потенціал підприємства», підходи до формування його компонентної структури)*

4. Соломніков І.В. Техніко-технологічний розвиток підприємств залізничного транспорту: проблеми та стратегічні пріоритети / І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2015. – № 52. – С. 74 – 78.

5. Соломніков І.В. Техніко-технологічний розвиток підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання / І.В. Соломніков // Причорноморські економічні студії. – 2016. – № 11. – С. 172 – 176.

6. Соломніков І.В. Інжиніринго-маркетинговий центр інноваційних технологій як основа активізації інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту / В.Л. Дикань, І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – № 57. – С. 9 – 20. *(Особистий внесок: обґрунтовано доцільність створення Інжиніринго-маркетинговий центр*

інноваційних технологій, розкрито механізм його функціонування, організаційно-функціональної структури та встановлення схеми взаємодії підприємств залізничного транспорту та центру інноваційних технологій)

7. Соломніков І.В. Формування концепції техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту / І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – № 58. – С. 134 – 142.

8. Соломніков І.В. Методичний підхід до оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту / І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – № 59. – С. 164 – 171.

9. Соломніков І.В. Механізм забезпечення техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту [Електронний ресурс] / І.В. Соломніков // Інфраструктура ринку. – 2017. – Вип. 14 – Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/14-2017> – Назва з екрана.

10. Соломніков І.В. Інвестиційне забезпечення техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту / І.В. Соломніков // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. - № 60. – С. 223 – 231.

- тези доповідей і матеріали науково-практичних конференцій:

11. Соломніков І.В. Техніко-технологічний розвиток підприємств залізничного транспорту – ключовий фактор забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту України / І.В. Соломніков // Науково-методичні та прикладні засади ефективного функціонування та розвитку підприємств: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 21-22 квітня 2016 р.). – Дніпропетровськ: Нац. метал. академія України, 2016. – С. 112 – 113.

12. Соломніков І.В. Інноваційно-інвестиційний потенціал техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту / І.В. Соломніков // Проблеми економіки транспорту: тези доповідей XIV Міжнар. наук.-практ. конф.(Дніпропетровськ, 21-22 квітня 2016 р.). – Дніпропетровськ: ДНУЗТ, 2016. – С. 70.

13. Соломніков І.В. Стратегічні пріоритети техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту / І.В. Соломніков // Міжнародні транспортні коридори та корпоративна логістика: тези доповідей XII Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 2-4 червня 2016 р.). – Харків: УкрДУЗТ, 2016. – С. 128 – 130.

14. Соломніков І.В. Інвестиційне забезпечення техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту / І.В. Соломніков // Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах господарювання: тези шостої Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 17 листопада 2016 р.). – Харків: Національна академія національної гвардії України, 2016. – С. 259 – 260.

15. Соломніков І.В. Інжиніринг в інноваційно-інвестиційній діяльності підприємств залізничного транспорту / І.В. Соломніков // Проблеми економіки транспорту: тези доповідей XV Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро 20-21 квітня 2017 р.). – Дніпро: ДНУЗТ, 2017. – С. 137 – 138.

16. Соломніков І.В. Інжиніринго-маркетинговий центр інноваційних технологій: основи функціонування / І.В. Соломніков // Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика: тези тринадцятої Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 8-10 червня 2017 р.). – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – С. 15 – 17.

АНОТАЦІЯ

Соломніков І.В. Забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту (теоретико-методичні засади). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Український державний університет залізничного транспорту Міністерства освіти і науки України, Харків, 2018.

Дисертаційну роботу присвячено удосконаленню теоретичних положень і розробленню практичних рекомендацій щодо забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Розвинуто теоретичний базис забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, запропоновано модель техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, що враховує стратегічні пріоритети розвитку, складові техніко-технологічного розвитку та кооперацію з науково-дослідними організаціями.

Розроблено концептуальні положення техніко-технологічного оновлення підприємств залізничного транспорту, які враховують принцип граничної корисності факторів зростання. Удосконалено компонентну структуру інноваційно-інвестиційного потенціалу, розвинуто методичний підхід до комплексної оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств залізничного транспорту.

Розкрито підхід до забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, організаційні засади інноваційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту, які передбачають впровадження інжинірингу шляхом створення Інжиніринго-маркетингового центру інноваційних технологій. Запропоновано механізм інвестиційного забезпечення техніко-технологічного розвитку підприємств залізничного транспорту на основі формування інвестиційного фонду техніко-технологічного розвитку ПАТ «Українська залізниця».

Ключові слова: підприємства залізничного транспорту, інноваційно-інвестиційний потенціал, техніко-технологічний розвиток, техніко-технологічне оновлення підприємства, інноваційне забезпечення, інвестиційне забезпечення, інжиніринг, трансферт технологій, методичний підхід.

АННОТАЦИЯ

Соломников И.В. Обеспечение технико-технологического развития предприятий железнодорожного транспорта (теоретико-методические основы). - Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 - экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). - Украинский государственный университет железнодорожного транспорта Министерства образования и науки Украины, Харьков, 2018.

Диссертационная работа посвящена совершенствованию теоретических положений и разработке практических рекомендаций по обеспечению технико-технологического развития предприятий железнодорожного транспорта.

Усовершенствован теоретический базис обеспечения технико-технологического развития предприятий железнодорожного транспорта, предложена модель технико-технологического развития предприятий железнодорожного транспорта, учитывающая стратегические приоритеты развития, составляющие технико-технологического развития и кооперацию с научно-исследовательскими организациями.

Разработаны концептуальные положения технико-технологического обновления предприятий железнодорожного транспорта. Усовершенствована компонентная структура инновационно-инвестиционного потенциала, предложен методический подход к комплексной оценке инновационно-инвестиционного потенциала предприятий железнодорожного транспорта.

Раскрыты подход к обеспечению технико-технологического развития предприятий железнодорожного транспорта, организационные основы инновационного обеспечения технико-технологического развития предприятий железнодорожного транспорта, предусматривающие внедрение инжиниринга путем создания Инжиниринго-маркетингового центра инновационных технологий. Предложен механизм инвестиционного обеспечения технико-технологического развития предприятий железнодорожного транспорта на основе формирования инвестиционного фонда технико-технологического развития ПАО «Украинская железная дорога».

Ключевые слова: предприятия железнодорожного транспорта, инновационно-инвестиционный потенциал, технико-технологическое развитие, технико-технологическое обновление предприятия, инновационное обеспечение, инвестиционное обеспечение, инжиниринг, трансферт технологий, методический подход.

SUMMARY

Solomnikov I.V. Providing technical and technological development of railway transport enterprises (theoretical and methodological principles). – Qualification scientific work as a manuscript.

The thesis for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 – economics and management of enterprises (by types of economic activity). – Ukrainian State University of Railway Transport, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2018.

The thesis is devoted to the improvement of theoretical positions and the development of practical recommendations to provide technical and technological development of railway transport enterprises.

Technical and technological development of railway transport enterprises is proposed to be based on the principle of the marginal utility of growth factors, which is based on establishing an effective combination of technical, technological, managerial, institutional, social innovation, economic feasibility of their implementation, social value and entrepreneurial potential. The author's definition of a concept "Technical and technological development of railway transport enterprises" is given.

A model of technical and technological updating of railway transport enterprises has been developed, in which its strategic directions were identified; the components of technical and technological development, priorities of development of research as well as innovation and investment activity of railway transport enterprises were established.

The conceptual statements of the technical and technological development of railway transport enterprises has been developed, which reveal the identified strategic goals and tasks of the technical and technological development of the enterprises in accordance with the business verticals of PJSC «Ukrainian Railways», legal, organizational, managerial, social and cultural as well as innovation and investment instruments.

The scientific positions to the content structure of innovation and investment potential are presented. The component structure of innovation and investment potential of enterprises of railway transport has been improved at the expense of allocation of subsystems of potential in accordance with stages of creation and implementation of innovations. The main components of the innovation and investment potential of railway transport enterprises are as follows: subsystems in ensuring the process of creation and implementation of innovations, which includes resource, investment, management; subsystems in "Development of innovative product", which includes intellectual and informational, scientific and innovative, human resources; subsystem of "Innovative Product Production", which includes production potential; subsystem of "Introduction and implementation of innovative product", which includes marketing potentials.

The assessment of the level of innovation and investment potential of railway companies is proposed on the basis of the developed methodical approach to the comprehensive assessment of the innovation and investment potential of these enterprises.

The approach of providing of technical and technological development of railway transport enterprises, which is an integral part of the development management system of PJSC "Ukrainian Railways", is proposed. At the same time, it is a part of a set of methods of managing the interaction of subjects of innovation and investment activity of railway transport companies, which are determined by the functions, principles, forms and methods of organization of process innovation, investment activities on the technical and technological development of enterprises increasing further their technological and technological level.

The organizational principles of providing innovative technical and technological development of railway transport, based on creation of Engineer-Marketing Center for Innovative Technologies of Railway Transport. The mechanism of functioning of the Center, its organizational and functional structure and the scheme of interaction with the enterprises of the railway transport are determined.

The mechanism of investment support of technical and technological development of rail transport, based on unity of process, resource and system approaches, formation and investment fund of development of PJSC "Ukrainian Railways" has been developed. The procedures of financial interaction of the subjects of the mechanism and the algorithm of investment are determined.

The investment support of the technical and technological development of railway transport enterprises, attraction and rational use of investment resources is proposed to be implemented based on creating of an investment fund of technical and technological development of PJSC "Ukrainian Railways". The organizational and management structure of the fund is presented. It is found that department of research of enterprise capabilities is of high importance in functioning of the Institute of Investments, as well as in the system of investment distribution. The investment distributing process occurs in optimizing projects and funding according to the chosen funding model.

Key words: railway transport enterprises, innovation and investment potential, technical and technological development, technical and technological updating of the enterprise, innovation support, investment support, engineering, technology transfer, methodical approach.

Соломніков Іван Володимирович

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
(ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ)

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Надруковано за авторським оригіналом

Відповідальний за випуск

Н.Є. Каличева

Підписано до друку 25.05.2017 р. Формат 60x90/16.
Обсяг 0,9 ум.-друк. арк. Папір офсетний. Друк ризограф.
Наклад 120 прим. Зам. № 127.

Надруковано в центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг».
Свідоцтво про держ. реєстрацію ю.о. А00 № 507350.
61003, м. Харків, пров. Соляниківський, 4.
Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96.